

ETEN ZONDER AARDAPPELEN

Als ik in een slagerij sta, kun je me alles wijsmaken. Het verschil tussen een cervelaatworst en salami, het is me een raadsel – ik heb alleen verstand van hamlappen. Die moeten mager zijn. Net zoals ik mager zou moeten zijn, maar dat is weer een heel ander verhaal. Ik weet dat omdat mijn moeder op bijna maniakale wijze haar hamlappen uitzocht. Het ging haar om de kleur: donkere hamlappen smaken te veel naar de grond waar het varken overheen scharrelde.

Ik keek graag naar mijn moeder als ze op zoek was naar roze hamlappen. Zij vlak voor de vitrine, de slager met zijn vinger langs het vlees en dan mijn moeders stem: ‘Nee, te donker, nee, die ook niet, nee, nee... Ja die.’

En ze had gelijk, roze hamlappen zijn lekkerder door de nasi goreng. Nu ik het opschrijf, voel ik kriebels: ik had een moeder die nasi goreng maakte. Ik herinner mij beeld voor beeld mijn eerste uitheemse maaltijd. Mijn moeder zette een grote schaal met gebakken rijst op tafel en ging zitten. We zwegen. De aanwezige mannelijke Dijkshoorns – mijn twee broers, mijn vader en ik – moesten het even verwerken: dit was eten zonder aardappelen.

Voor de zekerheid begonnen we nog niet te eten. Misschien vergat ze een schaal. Mijn moeder deed niets en keek hoe wij dit gingen oplossen. Mijn vader vroeg: ‘Hoe eet je dit?’ ‘Met je mond,’ zei mijn moeder. ‘Schep maar op. Het is exotisch, met roze hamlappen, want die zijn lekkerder.’

Ik durf hier te zeggen dat mijn eerste hap nasi goreng alles veranderde. Door jaren andijvie en spinazie had ik Nederland al zo'n beetje opgegeven. Een land dat zijn groenten tot snot kookte was een verloren land, maar door mijn eerste hap gebakken rijst was er weer hoop.

Mijn moeder stond op. 'Stom, ik ben wat vergeten.' Toen ze terugkwam, zag ik voor het eerst in mijn leven een fles ketjap manis. 'Als je het lekker vindt, kun je dit er zelf overheen doen. Dat mag gewoon bij nasi goreng.'

Ik nam een hap en gelijk keek ik naar mijn vader. Godzijdank, hij vond het ook lekker. We gingen dit vaker eten. Nu moest ik iets aan mijn moeder vragen, ze zat er duidelijk op te wachten. Ik zei: 'Dat vlees, heerlijk! Zijn dat hamlappen?' Meteen veerde ze op: 'Ja, roze, die zijn lekkerder.'

Ze zei het net iets te hard.

WIT HAAR

Sinds ik spierwit haar heb en mijn achterhoofd steeds meer gaat lijken op dat van een bier brouwende monnik, leggen veel vrouwen mij ongevraagd van alles uit. Zolang ik in beweging blijf is er niets aan de hand, maar als ik vijf seconden stilsta en in een etalage kijk, staan ze naast me.

Een wonderlijk fenomeen, want toen ik nog een volle kop met bruin haar had, legde nooit iemand mij iets uit. Ik keek bijvoorbeeld naar een koffiezetapparaat in een elektronikawinkel, en dan lieten ze me gewoon mijn gang gaan. Ik kon, zonder dat iemand zich met mij bemoeide, op knopjes drukken, mijn hand op de machine leggen en met mijn hoofd een beetje schuin naar de prijs kijken.

Nu ik wit haar heb en er boven op mijn hoofd een landingsbaan voor minuscule helikopters groeit, wil iedereen mij helpen. Ik kan honderd keer vertellen dat ik thuis kloppend en schuimend als een volbloed Italiaan magistrale espresso klaarmaak, maar ze geloven me niet. Zodra ik stilsta en ergens naar kijk word ik behandeld als een wilsonbekwame.

Voorbeeld. Een week geleden stond ik bij een stoplicht. Ik drukte met mijn elleboog op een knop en wachtte op groen licht. Vlak naast mij stopte een vrouw, ze zat op een fiets met kunstbloemen om het stuur. Ze wees naar de knop: 'Daar moet u op drukken, dat is nieuw.'

Ik wilde van alles uitleggen. Dat ik tijdens mijn leven al heel veel verschillende stoplichten had gezien, dat ik het stoplicht

zonder knop nog had meegemaakt. Ik wilde zeggen: ‘We hadden de tijd, mevrouw. We vertrouwden erop dat het stoplicht ooit vanzelf weer op groen zou springen. En dan gingen we lopen, met die beentjes van ons, naar de overkant.’

Maar ik zweeg, zo’n verhaal zou mij nog ouder maken. Ik drukte, om de vrouw een plezier te doen, nog een keer op de knop. Ze lachte. Toch zat het mij niet lekker. Werd het nu erger de laatste tijd, dat gehelp? Ik besloot de proef op de som te nemen. Ik liep naar een platenwinkel en keek in de etalage. Meteen was het raak: weer een vrouw naast me, dit keer een zonder plastic bloemen.

Ze wees naar een platenhoes vlak achter het raam. ‘Het komt weer helemaal terug, hè? Vinyl, lekker plaatjes draaien zoals vroeger. Eerst de ene kant, opstaan, plaat omdraaien en daarna de andere kant.’

Ik knikte laf.

NAAIMACHINE

Een halfjaar geleden overleed, totaal onverwacht, mijn schoonmoeder Wil. Hartfalen. Vanuit het ziekenhuis reden wij samen met haar echtgenoot naar wat ooit haar huis was. Nee, niet ooit, wat uren daarvoor nog haar huis was. Ik keek naar Tanja en haar vader en ik vreesde voor wat komen ging.

Het openen van de voordeur en dan een woonkamer aantreffen waar zij die ochtend nog haar makkelijke gym schoenen had aangetrokken. Ik vreesde alle voorwerpen die Wil had achtergelaten vlak voordat ze haar noodlot tegemoetwandelde. Aan de arm van haar man, dat wel.

Ik was bang dat er een opengeslagen boek op tafel zou liggen. Ik vreesde een kopje koude koffie, een voor driekwart ingevuld kruiswoordraadsel, een televisiegids waarin met potlood streepjes waren gezet onder haar favoriete programma's. Ik hoopte zo ontzettend dat er in de ijskast geen maaltijd voor twee personen zou liggen. Voorwerpen, 's ochtends achteloos achtergelaten, die opeens symbool stonden voor het einde van een gelukkig leven.

Wil was er niet meer, maar het hele huis stond vol met dingen waar haar handen langs waren gegleden. Jaren eerder liep ik in dezelfde gemoedstoestand door een huis, het was een dag nadat mijn eigen moeder was opgenomen in het ziekenhuis. Ik liep samen met mijn broers door de verlaten woonkamer, waar ooit wilde Amsterdamse verjaardagen waren gevierd. Waar mijn moeder – tot onze stomme verbazing – prachtig woest op tafel

had gedanst op een liedje met heel veel banjo en mandoline. Ik liep de trap op, langs alle foto's van de kleinkinderen en mijn honkballende vader en broers, en keek in haar slaapkamer. Er lag een boek naast haar kussen, op het nachtkastje: *Het taaië ongerief* van Theo Thijssen. Een boek over kleren; meteen draaide ik me om en liep naar haar naaikamertje.

Zo lang als ik bij mijn ouders woonde, hoorde ik achter in het huis een naaimachine razen. Van alle tv die ik samen met mijn vader keek, hebben wij maar de helft verstaan. We zagen het aan haar voet als ze de naaimachine weer ging laten loeien, jaren en jaren achter elkaar. En opeens kon ze het niet meer, snapte ze niet meer hoe je kleren in elkaar naaide. Ik deed de deur open en daar stond hij: haar oude naaimachine. Er vlak naast een mislukt jurkje voor een van mijn nichtjes, de naden half los. Ik heb op het pedaal getrapt. Een heerlijk geluid.

EEN BRUINE JAS

Mensen willen mij alleen nog maar in een bruine jas zien. Dat komt door *Libelle*. En dat is heel bijzonder, want het is mij zestig jaar lang gelukt geen bruine jas te dragen. Mijn moeder vertelde graag over mijn driftaanvallen toen ik drie jaar oud was. Zodra er een jas in beeld kwam, liet ik mij op mijn buik vallen en schreeuwde minutenlang tegen de vloer.

Ik weet nu waarom. Waarschijnlijk wilde zij mij een bruine jas aandoen. Die antipathie tegen bruin is nooit verdwenen. Als ik samen met Tanja naar de roodharige weerman van het NOS-journaal kijk, dan zeg ik altijd hetzelfde: ‘Nooit doen, bruine schoenen. Sowieso niet doen, bruine schoenen. Rood haar, prima. Bruine schoenen, nee.’

Dat is allemaal veranderd, omdat de *Libelle* waarvoor ik werd geïnterviewd een beige-bruin thema had. Zo gaat dat bij tijdschriften, elk nummer heeft een eigen kleur. Ik werd gebeld door de styliste van *Libelle* en ik stelde de vraag zo lang mogelijk uit. ‘Die foto’s van mij, dat jullie mij kleren aandoen die helemaal bij me passen... aan welke kleuren zaten jullie ongeveer te denken?’

Een kwartier na het telefoongesprek kwam Tanja thuis. Ze keek me aan. ‘Wat zit jij er beteuterd bij. Op de weegschaal gestaan?’

Ik barstte los. ‘Bruin. Ik moet in het bruin. Of beige. Ik moet bruine sokken aan. Of gebroken wit. Maar ik ben zelf gebroken, Tan. Ik moet bruine kleren aan!’ ‘Van wie dan?’ vroeg Tanja.

‘Van de regering?’ ‘Nee, van *Libelle*,’ zei ik. Tanja liep de kamer in. ‘Het zal een keer tijd worden. Iedereen die jou uit dat eeuwige zwarte spijkerjasje krijgt, die omarm ik. Eindelijk een keer geen witte sokken, ook weleens lekker. Het voelt toch een beetje alsof ik samenwoon met een Duitse softpornoacteur.’ Ik zweeg en dacht aan een bruine jas. Ik besloot op alles ja te zeggen. Niet lastig doen. Ik ging aandoen wat de styliste bij mij vond passen. Ik heb geposeerd in een bruine jas, een beige trui, beige schoenen en een lichtbruine hoodie.

Nu die foto’s zijn gepubliceerd, wil iedereen dat ik die kleren blijf dragen. Bijna dagelijks begint er iemand over de bruine jas. ‘Stond je goed. Je was een heel ander mens. Je leek opeens gelukkig. Leuke trui ook. Je leek dunner in bruin.’ Bij zoveel overmacht, wie ben ik dan om dwars te liggen? Ik ga morgen een bruine jas kopen.

BEVROREN VLEES

Deze week was er 's avonds om tien uur een stroomstoring bij ons in de wijk. Alles ging zoals het altijd gaat bij het uitvallen van elektriciteit. Eerst de angst dat alle andere mensen in de straat nog wel gewoon tv kunnen kijken. Tanja en ik liepen naar het raam en zagen nergens blauw flikkerend licht.

Gelukkig! Dat herinnerde ik mij nog wel van vroeger, de blijdschap bij mijn ouders als ze de burens aan de overkant ook wanhopig door een donkere kamer zagen scharrelen. Daarna zeiden Tanja en ik bijna tegelijkertijd: 'De vriezer!' Zo zat dat, na twee minuten duisternis, in ons hoofd. Deze storing zou zes dagen gaan duren, ik zou mijn kleren moeten wassen in de rivier, misschien zou ik daar iets bij gaan zingen.

We liepen naar onze koelkast en ik deed precies wat ik mijn vader vaak had zien doen. Ik deed de deur open, er ging geen lampje branden en daarna zei ik: 'Die doet het niet.' 'Dank je, Pipo, pak een deken,' zei Tanja. Ik vond dat een goed idee. Lekker met z'n tweeën onder een deken liggen in een donker huis. Dat leek verdacht veel op tweeënvijftig jaar geleden, toen ik net deed alsof ik sliep terwijl ik mijn ouders zachtjes door mijn kamer hoorde sluipen om de verjaardagscadeaus om het bed heen te zetten.

'Voor het vléés,' zei Tanja, 'er moet een deken om het vlees.' Ik keek haar aan. 'Waarom?' vroeg ik. 'Weet ik veel, maar dat doet iedereen. Als de stroom uitvalt wikkel je een deken om je bevroren vlees.'

Ik voelde in het vriesvak en vond onder in de la twee taartjes. ‘Zullen we die anders in een washand doen?’

‘Wat nu?’ vroeg ik.

We liepen weer naar het raam en zwijgend keken we bijna drie kwartier lang naar onze burens. Het ontroerde ons. In al die donkere kamers deden mensen eindelijk weer eens iets met elkaar, nergens werd zwijgend televisiegekeken. Er werd gezocht naar kaarsen, vlees werd in dekens gerold, ergens achter in een keukenkastje werd filterkoffie gevonden. In steeds meer huizen zagen wij opeens een piepklein lichtje gaan branden, een aansteker of een kaars. Het was alsof we naar een schilderij van Rembrandt keken.

Dat prachtige licht op het gezicht van de buurvrouw. Ze zag dat we keken en ze zwaaide, voor het eerst in negen jaar.

We zwaaiden terug. Toen ging al het licht weer aan en leefden we door alsof er niets was gebeurd.